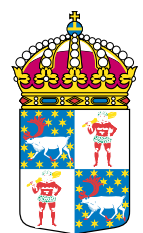

Plan för krishantering och räddningstjänst

Diarienummer: 450-11191-12

Länsstyrelsen
Norrbotten

Titel Plan för krishantering och räddningstjänst. Länsstyrelsen Norrbotten.
Författare: Länsstyrelsen Norrbotten
Omslagsbild: Fotograf: Calle Bredberg
Kontaktperson: Social hållbarhet och samhällsskydd, Länsstyrelsen i Norrbottens län,
971 86 Luleå.
Telefon: 010-225 50 00, fax: 0920-22 84 11,
E-post: norrbotten@lansstyrelsen.se
Internet: www.lansstyrelsen.se/norrbotten

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. PLANENS OMFATTNING OCH SYFTE	3
2. LÄNSSTYRELSENS ANSVAR OCH UPPDRAG	4
2.1 SVENSKA KRISHANTERINGSSYSTEMET	4
2.2 RÄDDNINGSTJÄNST	5
2.3 HÖJD BEREDSKAP	6
2.4 EPIZOOTI	6
3. ÖVERGRIPANDE MÅL OCH FÖRMÅGA	7
3.1 LÄNSSTYRELSENS MÅL FÖR KRISBEREDSKAP	7
3.2 FÖRMÅGA	7
3.2.1 Beredskapsförmåga	7
3.2.2 Krishanteringsförmåga	8
4. BEREDSKAP OCH AKTIVERING AV KRISORGANISATIONEN	8
5. LÄNSSTYRELSENS KRISORGANISATION	9
5.1 ORGANISATIONSINDELNINGAR	9
5.2 ANPASSAD ORGANISATION	10
5.3 RÄDDNINGSTJÄNSTORGANISATION	11
6. KRISORGANISATIONENS UPPGIFTER	12
6.1 LEDNINGEN	12
6.1.1 Länsledning	12
6.1.2 Ledningsgrupp (förstärkt med chefsjurist)	12
6.2 CHEFER	12
6.2.1 Stabschef	12
6.2.2 Funktionscheferna	12
6.3 FUNKTIONERNA	13
6.3.1 Stöd	13
6.3.2 Information	13
6.3.3 Informationsinhämtning och analys	13
6.3.4 Samverkan och samordning	14
6.3.5 Uppföljning och utvärdering	14
7. LOKALER, LEDNINGSPLATS OCH TEKNIK	14
8. SAMVERKAN	14
8.1 REGIONALA RÅDET FÖR KRISBEREDSKAP OCH SKYDD MOT OLYCKOR	15
8.2 NORDSAM	15
9. KRISKOMMUNIKATION	15
9.1 LÄNSSTYRELSENS INFORMATION	15
9.1.1 Intern information	15
9.1.2 Extern information	16
9.2 LÄNSSTYRELSENS INFORMATIONSSAMORDNING	17
10. ÅTERGÅNG TILL ORDINARIE ORGANISATION	17
11. ÖVNING OCH UTBILDNINGSPLAN	17

Bilaga 1. Beslut om övergång till anpassad organisation/räddningstjänstorganisation enligt plan för krishantering och räddningstjänst

Bilaga 2. Beslut om återgång till ordinarie organisation

Bilaga 3. Övertagande av ansvar för kommunal räddningstjänst

Bilaga 4. Frånträdande av ansvar för kommunal räddningstjänst

Bilaga 5. Länssstyrelsens presumtiva räddningsledare

1. PLANENS OMFATTNING OCH SYFTE

Länsstyrelserna har en bred verksamhet inom flera politikområden. Ett av Länsstyrelsens uppdrag är krisberedskap och räddningstjänst. Inom detta område ska Länsstyrelsen vara sammanhållande inom sitt geografiska område och före, under och efter en kris verka för samordning och gemensam inriktning.¹ Enligt Förordningen (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen, Lag (2003: 778) om skydd mot olyckor (LSO) samt Förordningen (2003: 789) om skydd mot olyckor (FSO) ska Länsstyrelsen ha en krisorganisation och planer för ledning och samordning vid kriser som drabbar länet. Denna plan för krishantering och räddningstjänst ska utgöra en inriktning och ett stöd när Länsstyrelsen samverkar, utövar ledning och/eller samordnar insatser.

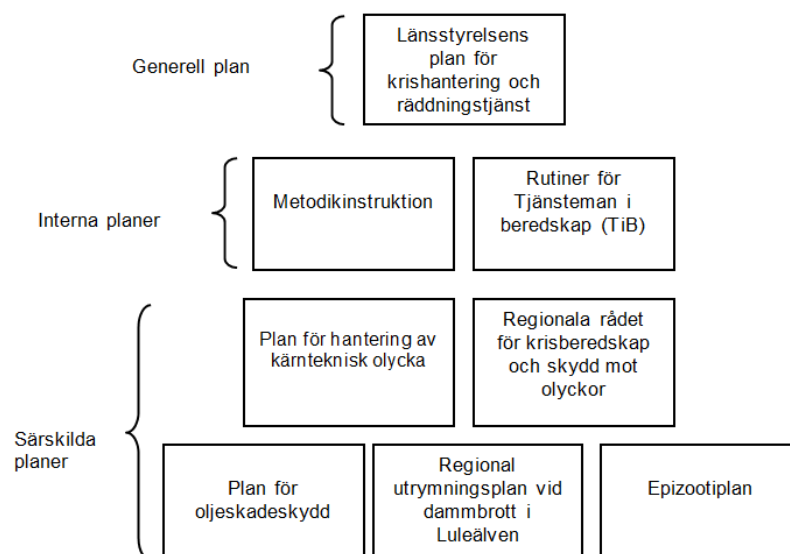
Planen för krishantering och räddningstjänst riktar sig till Länsstyrelsens personal, samverkande aktörer och allmänheten.

Fastställande och revidering

Länsstyrelsens plan för krishantering och räddningstjänst fastställs av Landshövdingen och ersätter tidigare plan (diarienummer 450-6667-11). Planen har innan fastställandet varit på remiss hos Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB), kommunerna i länet, Länsstyrelsens presumtiva räddningsledare, organisationerna i Regionala rådet för krisberedskap och skydd mot olyckor² samt NordSam³. Enheten för social hållbarhet och samhällskydd ska årligen granska och revidera planen. Vid behov ska planen lyftas upp till länsledningen för nytt beslut.

Planer och instruktioner

Planen för krishantering och räddningstjänst är Länsstyrelsens grundplan och kopplat till den finns en intern metodikinstruktion för krishantering som innehåller manualer och checklistor för Länsstyrelsens stabsarbete. För Länsstyrelsens tjänsteman i beredskap (TiB) finns särskilda rutiner och checklistor. Länsstyrelsen har även särskilda planer som reglerar arbetet vid specifika händelser.

¹ Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion 54 §

² Samverkan mellan berörda aktörer i krishanteringssystemet med syfte att skapa samordning i länet, se avsnitt 8.1

³ Samverkan kring krisberedskapsfrågor mellan de sex nordligaste länsstyrelserna – Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna och Gävleborg.

2. LÄNSSTYRELSENS ANSVAR OCH UPPDRAG

En kris kan beskrivas som en händelse som avviker från det normala och medför allvarliga störningar eller överhängande risk för allvarliga störningar i viktiga samhällsfunktioner. Händelsen påverkar ofta många människor och stora delar av samhället och kräver skyndsamma insatser. För att kunna hantera en kris, före- under och efter, krävs därför en god krisberedskapsförmåga. Med krisberedskap menas förmågan att förebygga, hantera samt begränsa konsekvenserna av en kris. Även uppföljning och efterenhetsåterföring omfattas av begreppet.⁴ För att uppnå denna förmåga är det viktigt att utgå ifrån de principer och lagar som reglerar Länsstyrelsens ansvar och uppdrag vid kris.

2.1 Svenska krishanteringssystemet

Länsstyrelsens arbete med krisberedskap utgår från det svenska krishanteringssystemet uppbyggnad som baseras på tre grundprinciper:

- *Ansvarsprincipen* innebär att en verksamhets ansvar vid normala förhållanden även gäller vid kris dvs. ingen övertar ansvaret från någon annan.
- *Likhetsprincipen* innebär att en verksamhet som ansvarar för en händelse vid normala förhållanden ska hanterade den på ett liknande sätt även vid kris.
- *Närhetsprincipen* avser att en kris ska hanteras där den inträffar och av dem som är närmast ansvariga och berörda.⁵

Som en del av ansvarsprincipen har också regeringen i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull⁶ valt att förtydliga myndigheters ansvar att initiera och bedriva sektorövergripande samverkan.

Sektor och geografiskt områdesansvar

Sektoransvar innebär att alla myndigheter och organisationer inom en sektorssektor⁷ också har ett ansvar inom sitt område vid en kris. Utöver det ansvaret finns också behov av att samordna de olika sektorernas arbete inom varje geografiskt område.

Det geografiska områdesansvaret innebär att det inom ett geografiskt område finns en aktör som ansvarar för inriktning, prioritering och samordning av tvärsektoriella åtgärder gällande krisberedskap. Det geografiska områdesansvaret gäller för kommunerna på lokal nivå, länsstyrelserna på regional nivå samt regeringen på nationell nivå.⁸

Det geografiska områdesansvaret innebär bland annat att länsstyrelsen ska verka för att:

- nödvändig samverkan inom länet och med närliggande län sker kontinuerligt,
- under en kris samordna verksamhet mellan kommuner, landsting och myndigheter,
- informationen till allmänheten och företrädare för massmedia under sådana förhållanden samordnas, och
- efter beslut av regeringen prioritera och inrikta statliga och internationella resurser som ställs till förfogande.⁹

⁴ SOGO, 2007. Geografiskt områdesansvar – länsstyrelsens roll i samhällets krisberedskap

⁵ Samverkan vid kris – för ett säkrare samhälle, prop. 2005/06:133 s 51

⁶ Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull, prop. 2007/08:92 s 37

⁷ Samhällssektorer är indelade i sex samverkansområden: teknisk infrastruktur, transporter, farliga ämnen, ekonomisk säkerhet, geografiskt områdesansvar, skydd undsättning och vård.

⁸ Budgetproposition 2012/13:1, uppgiftsområde 6, kap 4 Samhällets krisberedskap ss. 71 -72

⁹ Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap 7 §

2.2 Räddningstjänst

Räddningstjänst är de räddningsinsatser som staten eller kommunerna ska ansvara för vid olyckor och överhängande fara för olyckor för att hindra och begränsa skador på människor, egendom eller miljö. Kommunen ansvarar för de räddningsinsatser som inte är statlig räddningstjänst. Staten ansvarar för fjällräddningstjänst (Polisen), flyg- och sjöräddningstjänst (Sjöfartsverket), efterforskning av försvunna personer i andra fall (Polisen), Miljöräddningstjänst till sjöss (Kustbevakningen) samt räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från en kärnteknisk anläggning (länsstyrelsen).¹⁰

Omfattande räddningsinsatser och övertagande av räddningstjänst

Vid en räddningsinsats som berör mer än en kommuns område är det räddningsledarna från de berörda kommunerna som bestämmer vem som ska leda insatsen. Om inte räddningsledarna kan komma överens och bestämma detta så kan länsstyrelsen ta beslut om vem som ska leda insatsen.¹¹ Det innebär dock inte att länsstyrelsen övertar ansvaret för räddningstjänsten.

Vid omfattande räddningsinsatser kan regeringen föreskriva eller i ett särskilt fall besluta att en länsstyrelse eller annan statlig myndighet får ta över ansvaret för räddningstjänsten i en eller flera kommuner.¹² Länsstyrelsen får och kan således vid omfattade räddningstjänstinsatser ta över ansvaret för räddningstjänsten i de kommuner som berörs av insatserna.¹³ Vid övertagande av kommunal räddningstjänst ansvarar länsstyrelsen för att utse en räddningsledare.¹⁴ Vid ett övertagande av räddningstjänst ansvarar länsstyrelsen inte bara för den aktuella insatsen utan för all räddningstjänst inom berörd/berörda kommuner. Om räddningsinsatserna också innefattar statlig räddningstjänst ska länsstyrelsen ansvara för att räddningsinsatserna samordnas.¹⁵

Kriterier för övertagande av räddningstjänst

Länsstyrelsen kommer i enlighet med MSB:s allmänna råd *MSBFS 2012:5 om ledning av insatser i kommunal* först pröva om det är tillräckligt att bistå de berörda kommunerna med t.ex. ledningsstöd och informationsinsatser innan beslut tas om övertagande av räddningstjänst.

Länsstyrelsen kommer vid en större händelse kontinuerligt bedöma behovet av att överta räddningstjänst för att säkerhetsställa att åtgärden initieras i tid. I enlighet med råden kommer följande kriterier att ligga till grund för ett beslut:

- De ställs större krav på ledning än vad de berörda kommunerna har förmåga till,
- Berörda kommuner har stora svårigheter att samverka och samordna verksamheten sinsemellan eller med statliga myndigheter,
- Berörda kommuner kan inte få överblick över eller tillgång till de resurser som är nödvändiga för insatsen,
- Det ställs så stora krav på uthållighet att de berörda kommunerna inte klarar att upprätthålla sin beredskap,
- En eller flera kommuner begär att länsstyrelsen tar över ansvaret.

¹⁰ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 3 kap 7 § och 4 kap 1-6 §§

¹¹ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 3 kap 16 §

¹² Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 4 kap 10 §

¹³ Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 4 kap. 33 §

¹⁴ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 4 kap 10 §

¹⁵ Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 4 kap. 33 §

För mer information om Länsstyrelsens organisering vid övertagande av räddningstjänst se avsnitt 5.3.

Ansvar för räddningstjänst och sanering vid utsläpp av radioaktiva ämnen

Länsstyrelsen ansvarar också för räddningstjänst vid utsläpp av radioaktiva ämnen från kärnteknisk anläggning under omständigheter där särskilda åtgärder krävs för att skydda allmänheten eller då överhängande fara för utsläpp föreligger.¹⁶ Länsstyrelsen har ett ansvar för att den befolkning som utsätts för risk för strålning ges information om de hälsoskyddsåtgärder som ska vidtas och de regler som gäller vid en sådan situation.¹⁷ Länsstyrelsen ansvarar också för sanering efter utsläpp av radioaktiva ämnen och med det avses sådana åtgärder som staten ska vidta för att göra det möjligt att åter använda mark, vatten, anläggningar och annan egendom som förorenats.¹⁸

2.3 Höjd beredskap

Totalförsvaret är den verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig och består av både militär och civil verksamhet. För att förstärka landets försvarsförmåga kan regeringen besluta om höjd beredskap.¹⁹ Länsstyrelsen ska som den högsta civila totalförsvarsmyndigheten inom länet verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås. Det innebär att länsstyrelsen särskilt ska:

1. samordna de civila försvarsåtgärderna,
2. verka för att sådan verksamhet hos civila myndigheter och andra civila organ som har betydelse för försvarsansträngningarna bedrivs med en enhetlig inriktning,
3. i samråd med Försvarsmakten verka för att det civila och det militära försvaret samordnas, och
4. verka för att länets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjas.²⁰

Länsstyrelsen ska också upprätthålla förbindelser med regeringen, centrala myndigheter och länsstyrelserna i angränsade län.²¹ Regeringen ska hållas informerad om händelseutvecklingen, tillståndet och den förväntade utvecklingen samt om vidtagna och planerade åtgärder.²² Kommunerna har vid höjd beredskap ett ansvar för att hålla länsstyrelsen underrättad om beredskapsläget samt övriga förhållanden som har betydelse för det civila försvaret i kommunen.²³

2.4 Epizooti

Epizootiska sjukdomar är djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människa. Hanteringen av epizootier hanteras enligt epizootilagen (1999:657) samt epizootiförordningen (1999:659). Lagstiftningen gäller för allmänfarliga sjukdomar, med det menas sjukdomar som kan utgöra ett allvarligt hot mot människors eller djurs hälsa eller medföra stora ekonomiska förluster för samhället.²⁴ Exempel på epizootier är mul- och klövsjuka samt svinpest.

¹⁶ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 4 kap 6 § samt förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor 4 kap 15 §

¹⁷ Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor 4 kap 18 §

¹⁸ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor 4 kap 8 §

¹⁹ Lag (1992:1403) om totalförsvaret och höjd beredskap 1 §

²⁰ Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen 56 §

²¹ Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen 58 §

²² Förordning (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap 20 §

²³ Förordning (2006:637) om kommuners och landstings åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap 6 §

²⁴ Epizootilagen (1999:657) 1 §

Länsstyrelsen har enligt länsstyrelseinstruktionen ett ansvar för ledning och samordning av åtgärder mot djursjukdomar.²⁵ Det är länsveterinären på länsstyrelsen som ansvarar för hanteringen av smittskyddsfrågor. Vid ett smittsamt utbrott ska länsstyrelsen bistå Jordbruksverket med att begränsa spridningen av smittan.²⁶

Zoonoser är sjukdomar som smittar mellan människor och djur. Bestämmelser kring zoonoser finns reglerat i zoonoslagen (1999:658). Orsaken till zoonoser är spridning av olika smittämnen som virus, bakterier, parasiter och svampar. Exempel på zoonoser är salmonella och fågelinfluensan.

Det är Socialstyrelsen som är samordnande myndighet för smittskyddsarbetet inom folkhälsan och Jordbruksverket har motsvarande roll för veterinärfrågor.²⁷

3. ÖVERGRIPANDE MÅL OCH FÖRMÅGA

3.1 Länsstyrelsens mål för krisberedskap

- Länsstyrelsen ska genom planering, utbildning och övning ha en god förmåga att hantera sina uppgifter under fredstida krissituationer.
- Krisorganisationens arbete ska bidra till att minska konsekvenserna av en krissituation, trygga hälsan och den personliga säkerheten för människor samt hindra eller begränsa skador på egendom och miljö.

3.2 Förmåga

Länsstyrelsens mål förtydligas i beredskapsförmåga och krishanteringförmåga. Beredskapsförmågan ska säkerhetsställa att händelser upptäcks och att krisledning vid behov startas upp. Krishanteringsförmågan ska säkerhetsställa förmågan att hantera kriser och stora olyckor.

Mycket god förmåga innebär att Länsstyrelsen självständigt och under pressade situationer ska kunna utföra sina uppgifter.

God förmåga innebär att Länsstyrelsen med kort om tid och med i förväg vidtagna förberedelser ska kunna utföra sina uppgifter.

Grundläggande förmåga innebär att Länsstyrelsen med gott om tid, goda förberedelser och med styrning ska kunna utföra sina uppgifter.

3.2.1 Beredskapsförmåga

Länsstyrelsen ska ha *mycket god förmåga* att:

- dagligen bedriva omvärldsbevakning via media, WIS etcetera,
- ta emot larm och inom 10 minuter besvara larm,
- omedelbart efter besvarat larm vidta nödvändiga inledande åtgärder,
- inom 2 timmar kunna genomföra ett inledande samverkansmöte.

²⁵ Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktionen 4 §

²⁶ <http://www.lansstyrelsen.se/norrboten/Sv/manniska-och-samhalle/krisberedskap/risker-och-sarbarheter/epizooti/Pages/default.aspx> (121105)

²⁷ <http://www.jordbruksverket.se/amnesomraden/djur/sjukdomarhosdjur/smittamellanmanniskaochdjurzoonoser.4.4eea2b6311f3b931ba4800032.html> och <http://www.sva.se/sv/Djurhalsa1/Zoonoser/> (120807)

Länsstyrelsen ska ha *god förmåga* att:

- inom 4 timmar kunna etablera en organisation för ledning och samverkan på ledningsplats med en uthållighet på minst 7 dygn.

3.2.2 Krishanteringsförmåga

Länsstyrelsen ska ha en *mycket god förmåga* att:

- samverka med och leda samverkan med andra aktörer,
- samordna information med berörda aktörer (kunna inhämta, bearbeta, analysera samt sprida korrekt och tillförlitlig information),
- ge korrekt och samordnad information till allmänhet och media,
- stödja egen verksamhet med beslutsunderlag.

Länsstyrelsen ska ha en *god förmåga* att:

- sammanställa, följa upp och delge regional lägesbild till berörda aktörer,
- sammanställa och delge lägesrapporter till myndigheter,
- upprätthålla samband med berörda aktörer,
- vid regeringsbeslut prioritera statliga och internationella resurser,
- förstärka andra länsstyrelser i NordSam vid händelser som inte berör Norrbotten.

Länsstyrelsen ska ha en *grundläggande förmåga* att:

- stödja räddningsledare vid övertagande av kommunal räddningstjänst,
- samordna statlig och kommunal räddningstjänst,
- stödja räddningsledare vid kärnteknisk olycka.

4. BEREDSKAP OCH AKTIVERING AV KRISORGANISATIONEN

Länsstyrelsen ska ha en tjänsteman i beredskap (TiB) med uppgift att initiera och samordna det inledande arbetet för att upptäcka, verifiera, larma och informera vid allvarliga kriser som berör länet.²⁸ TiB ska ständigt vara anträffbar på rakelmobil²⁹ och mobiltelefon och kunna larmas via SOS Alarm enligt avtal. Utlarmning från SOS Alarm sker på grundval av en särskilt upprättad händelselista. Räddningsledare som bedömer att Länsstyrelsen bör informeras vid en händelse anmäler detta till SOS Alarm. Larm eller information som kan föranleda igångsättning av krisorganisationen kan komma via intern omvärldsbevakning, direkt från andra myndigheter, media eller som information från allmänheten.

När TiB får larmet sker en bedömning av situationen och om Länsstyrelsen behöver agera enligt TiB- instruktion genom att:

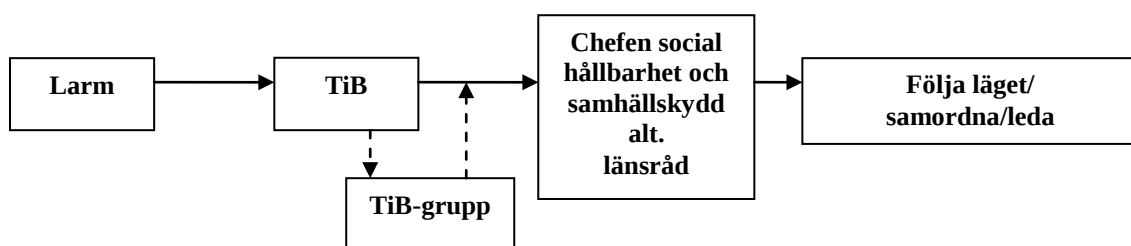
- genomföra intervju med den som larmar,
- bedöma och besluta vilka åtgärder som inledningsvis behöver vidtas utifrån det larm som inkommit,
- vid behov kontakta i första hand chefen för enheten social hållbarhet och samhällskydd och i andra hand länsrådet,

²⁸Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion 53 §

²⁹ Fr.o.m. våren 2013

- Efter kontakt med länsledningen³⁰ ta ställning till om krisorganisationen ska inkallas. Vid oklara lägen kan även medarbetare i TiB- gruppen användas som stöd för att bedöma situationen och behov av agerande från Länsstyrelsen. Om inte beslutfattare kan nås har TiB mandat att fatta beslut om Länsstyrelsens initiala agerande samt inkalla delar eller hela krisorganisationen.

Igångsättning av krisorganisationen enligt följande:

Krisorganisationen anpassas efter vilken roll Länsstyrelsen får vid händelsen. Länsstyrelsens roll kan vara att följa läget, att verka för att samordning kommer till stånd eller att leda insatsen.

Krisorganisationen bemannas av Länsstyrelsens ordinarie personal i enlighet med upprättad bemanningslista.³¹ Vid behov ska all personal på myndigheten kunna ställa upp och förstärka Länsstyrelsens krisorganisation. Särskild saneringsledare för radioaktiva ämnen ska finnas utsedd vid Länsstyrelsen.

5. LÄNSSTYRELSENS KRISORGANISATION

5.1 Organisationsindelningar

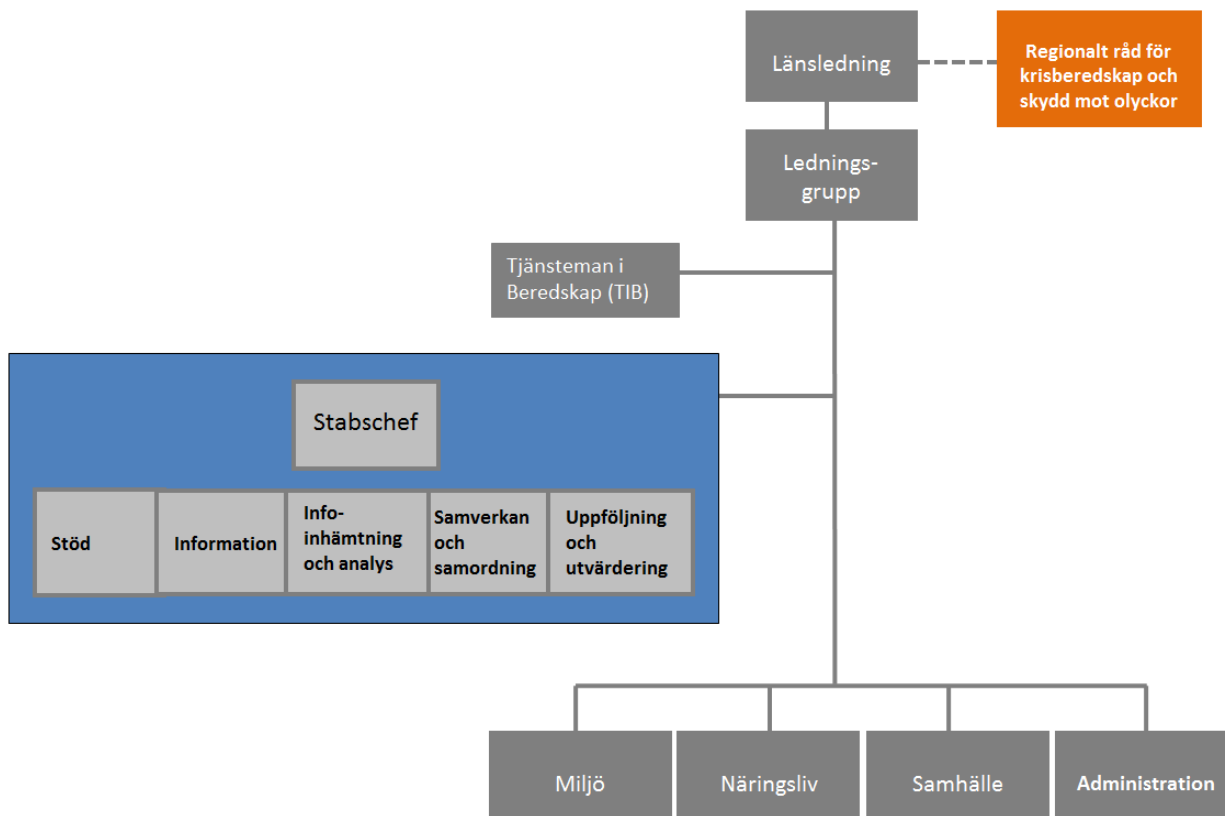
- **Normalläge** – enheten för social hållbarhet och samhällskydd samt TiB hanterar händelsen. Länsstyrelsen följer läget.
Exempel på händelser: vardagshändelser i omvärlden, mindre kemikalieolyckor t. ex. utsläpp av olja, bensin eller andra kemikalier.
- **Anpassad organisation** – förstärkning av organisationen med avseende på information, växel samt tillkommande organisatoriska funktioner som ska kunna svara för lägesinformation och en beredning av till händelsen relaterade frågor. Länsstyrelsens roll kan vara att följa läget, samverka med berörda parter och vid behov svara för samordning.
Exempel på händelser: stora skogsbränder, pandemi, storskalig kemikalieolycka vid anläggning eller vid transport samt större oljeutsläpp.
- **Räddningstjänstorganisation** – för att hantera en situation där Länsstyrelsen har eller övertar räddningstjänstansvaret.
Exempel på händelser: kärnteknisk olycka, dammhaveri.

³⁰ Landshövding och länsråd

³¹ Bemanningslista återfinns i bilaga till metodikinstruktionen för krishantering

Nedan följer utförligare beskrivningar av organisationsuppbyggnaden av den anpassade organisationen samt räddningstjänstorganisationen.

5.2 Anpassad organisation

Experter att tillgå

Tillkommande delar i den anpassade organisationen är *krisstaben* som består av en stabschef samt de fem funktionerna: *stöd, information, informationsinhämtning och analys, samverkan och samordning samt uppföljning och utvärdering*.

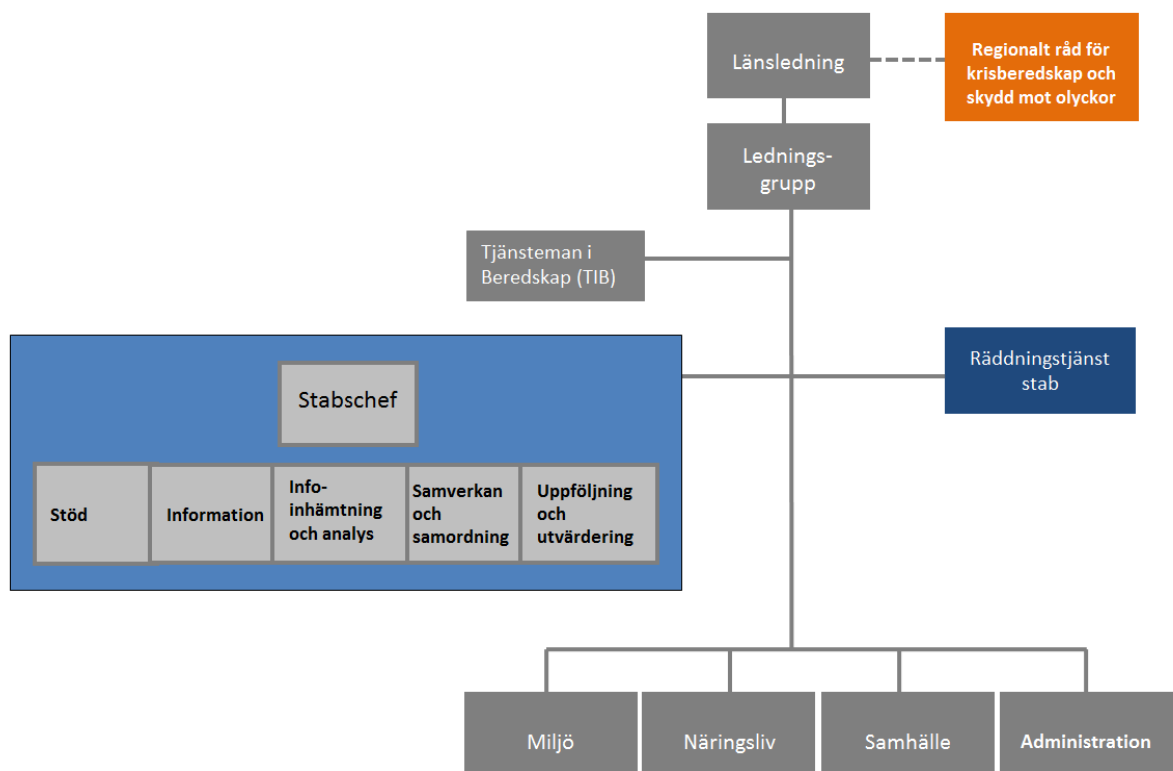
Krisstaben ska ge *länsledningen* nödvändigt underlag för beslut vid en kris samt se till att besluten verkställs. Länsstyrelsens övergripande arbete leds på samma sätt som under normala förhållanden och biträds av *ledningsgruppen*, som i den anpassade organisationen är förstärkt med chefsjuristen. *Stabschefen* är föredragande vid möten i ledningsgruppen och förfogar genom delegation från länsledningen över den personal som ingår i de olika funktionerna. Krisstaben svarar för att planera verksamheten och personalsituationen så att uthållighet säkerställs på bästa sätt utifrån händelsens möjliga förlopp. Beslut om att nyttja ytterligare personal eller externt stöd sker i samråd med ledningsgruppen. Vid behov beslutar länsledningen om stöd.

De fem funktionerna har till uppgift att skapa en uppdaterad bild av läget samt att klara en snabb beredning av såväl sakfrågor som informationsfrågor kopplade till händelsen. Arbetet i funktionerna förutom stöd och uppföljning- och utvärdering leds av en funktionschef eller biträdande funktionschef.

Vid behov kan Länsstyrelsens krisstab förstärkas med specialister och experter som ingår i Länsstyrelsens ordinarie organisation. Tillkommande kompetenser kan exempelvis vara sakkunniga inom dammar, miljö, sanering och epizooti. Experter från andra myndigheter och organisationer kan även behöva tillföras Länsstyrelsens organisation.

Regionala rådet för krisberedskap och räddningstjänst beskrivs utförligare under avsnitt 8.1.

5.3 Räddningstjänstorganisation

Experter att tillgå

Vid beslut om övergång till räddningstjänstorganisation fungerar Länsstyrelsens krisorganisation på samma sätt som för den anpassade organisationen i avsnitt 5.2. Skillnaden mellan organisationsstrukturerna är att det vid upprättande av en räddningstjänstorganisation tillkommer en räddningsledare samt en räddningstjänststab som stöd till räddningsledaren. Räddningstjänststaben bemannas av personal från kommunal räddningstjänst. Räddningsledaren svarar för räddningstjänststabens upprättande samt dess arbete.

Länsstyrelsen har fyra utsedda räddningsledare som återfinns i länets kommunala räddningstjänster.³² Länsstyrelsen utser en av dessa till räddningsledare för den aktuella insatsen. Räddningsledaren har det fulla ansvaret för att leda den operativa insatsen och får genom Lagen om skydd mot olyckor (LSO) långtgående befogenheter att kunna göra detta på det mest effektiva sättet.

³² Listan på Länsstyrelsen presumtiva räddningsledare återfinns i bilaga 5.

- Endast räddningsledaren får fatta beslut om att avsluta räddningsinsatsen,
- Räddningsledaren ska hålla länsledningen, krisstaben samt berörda kommuner underrättad om läget samt orientera om insatsbeslut

Länsledningen leder den verksamhet som är kopplad till det geografiska områdesansvaret såsom rapportering, information till allmänheten och samverkan och inte den verksamhet som är att hänföra till direkt räddningsinsats. Länsledningen ansvarar för att utsedd räddningsledare har nödvändiga resurser för att genomföra insatser och upprätthålla beredskap. Räddningsledaren och länsledningen disponerar i samverkan Länsstyrelsens krisorganisation.

6. KRISORGANISATIONENS UPPGIFTER

6.1 Ledningen

6.1.1 Länsledning

- besluta om omfattningen av Länsstyrelsens arbete,
- besluta om inriktningen av verksamheten,
- besluta i frågor som kan innebära särskilt höga kostnader eller få andra betydande konsekvenser,
- besluta i frågor av principiell karaktär,
- fastställa lägesrapporter,
- besluta om övertagande av kommunal räddningstjänst samt utse räddningsledare/saneringsledare.

6.1.2 Ledningsgrupp (förstärkt med chefsjurist)

- utgöra ett stöd till länsledningen,
- bedöma läget,
- samordna budskapet.

6.2 Chefer

6.2.1 Stabschef

- leda stabsarbetet,
- vara kontakten mot länsledningen,
- omsätta länsledningens övergripande beslut till ledning för krisstabens arbete,
- samverka med räddningsledaren vid övertagande av räddningstjänst.

6.2.2 Funktionscheferna

Funktionscheferna har också en biträdande funktionschef.

- leder arbetet i funktionerna (informationsinsamling och analys, information, samverkan och samordning),
- delta som representant vid stabsgenomgång,
- ansvara för informationsöverföring mellan krisorganisationens funktioner,
- bedöma personal- och kompetensbehov.

6.3 Funktionerna

6.3.1 Stöd

Stödfunktionen har inte en utpekad funktionschef eftersom funktionens sammansättning varierar beroende på händelsen och kompetensbehovet. Vid behov kan en funktionschef utses.

Administration

- diarium,
- expedition,
- in- och utpassering,
- föra händelselogg.

Personal

- personalförsörjning och administration,
- larma in personal,
- arbetsmiljö.

Teknik och samband

- upprätta och vidmakthålla sambandsmedel, informationssystem och IT-stöd inklusive signalskydd,
- starta och ställa i ordning ledningscentralen.

Service

- förtäring,
- logistik,
- materiel.

6.3.2 Information

- analysera informationsbehov och planera insatser utifrån det,
- ge råd i informationsfrågor,
- tillsammans med ledningsgruppen bedöma vilken information som ska gå ut,
- informera allmänhet och media,
- producera intern information,
- producera extern information,
- identifiera särskilda målgrupper för intern/extern information,
- samordna och samverka om informationsfrågor med andra aktörer,
- omvärldsbevaka.

6.3.3 Informationsinhämtning och analys

- hämta in och bearbeta fakta ,
- analysera händelseförlopp - kort- och långsiktigt,
- omvärldsbevaka,
- framställa kartor och presentationer,
- ta fram och sammanställa regional lägesbild i samarbete med berörda aktörer och övriga funktioner i krisstaben,
- lägesrapport,
- förmedla lägesbild och lägesrapport till berörda,
- förslag till åtgärder och beslut,
- huvudredaktör i WIS.

6.3.4 Samverkan och samordning

- arrangera externa samverkansmöten,
- samordna insatser/åtgärder vid allvarliga krisituationer i länet,
- inventera och sammanställa externa resurser,
- prioritera statliga och internationella resurser vid regeringsbeslut,
- ta emot externa samverkanspersoner.

6.3.5 Uppföljning och utvärdering

Vid lågintensiva händelser kan TiB få i uppgift att granska krisstabens arbete. Vid hög belastning eller om behov finns att frigöra tjänstgörande TiB kan annan person såsom Länsstyrelsens internrevisor tilldelas uppdraget.

- följa upp och granska krisorganisationens insats och hantering,
- utvärdera under och efter en händelse.

7. LOKALER, LEDNINGSPLATS OCH TEKNIK

Länsledningen disponerar Länsstyrelsens Sessionsal. Konferenser för exempelvis media ska hållas i konferenssalen Stora Björn. Övriga sammanträdesrum på Länsstyrelsen kan nyttjas efter behov.

Länsstyrelsens krisstab ska upprättas nere i ledningsplatsen som är utrustad med datorer, telefoner, videokonferens, whiteboards och annan utrustning för stabsarbetet. Ledningsplatsen har reservkraft med uthållighet i sju dygn.

Vid övertagande av räddningstjänst utövas räddningsledning i första hand från räddningstjänstens ledningsplats, men ska också kunna utövas från Länsstyrelsens ledningsplats med stöd av befintliga sambandsmedel och erforderligt tekniskt stöd.

Länsstyrelsen har signalskyddsutrustning för att kunna ta emot och sända krypterade meddelanden. Rakel³³ är ett nationellt kommunikationssystem för samverkan och ledning och används av Länsstyrelsen. Länsstyrelsen använder främst WIS³⁴ för:

- Omvärldsbevakning,
- Delge lägesrapporter,
- Delge beslut,
- Delge protokoll från samverkansmöten.

Vid aktivering av krisorganisationen utses det från informationsinhämtning och analysfunktionen en huvudredaktör i WIS som ansvarar för publicering.³⁵

8. SAMVERKAN

Länsstyrelsen har, i rollen som geografiskt ansvarig, uppdrag att samverka och samordna krishanteringsarbetet i länet. Beroende på vad som inträffat och händelsens karaktär kan såväl omfattningen som urval av samverkansaktörer komma att variera. Länsstyrelsen kan exempelvis ha till uppgift att samordna telefonkonferenser eller

³³ RAdioKommunikation för Effektiv Ledning

³⁴ Webbaserat informationssystem (WIS) är ett system för att dela information mellan svenska krishanteringsaktörer. Myndigheten för samhällsskydd och beredskap är systemägare.

³⁵ Utförligare WIS- instruktion finns i metodikinstruktion för krishantering

sammankalla till fysiska möten. Det kan också finnas behov av att samverkanspersoner³⁶ från andra organisationer förstärker Länsstyrelsens krisstab på plats vid Länsstyrelsen.

Nedan beskrivs två av de samverkansforum som är viktiga för Länsstyrelsens möjligheter att samordna och hantera kriser i länet.

8.1 Regionala rådet för krisberedskap och skydd mot olyckor

Länsstyrelsen ska ha ett regionalt råd för skydd mot olyckor och krisberedskap³⁷, i vilken representanter för länsstyrelsen och berörda aktörer i krishanteringssystemet ingår. Syftet med det Regionala rådet är att skapa förutsättningar för nödvändig samordning i länet. Deltagare i Regionala rådet i Norrbottens län är Landstinget, Kustbevakningen, Polismyndigheten, Trafikverket, Försvarsmakten, Kommunförbundet (en representant kommunal räddningstjänst), Swedavia, Vattenfall, kommuner (två representanter), SOS Alarm, Svenska Kyrkan, Sjöfartsverket och Sveriges Radio.³⁸

8.2 NordSam

NordSam är ett samverkansforum kring krisberedskapsfrågor mellan de sex nordligaste länen - Norrbotten, Västerbotten, Jämtland, Västernorrland, Dalarna och Gävleborg. Om ett förlopp förväntas bli utdraget eller behov av stöd finns kontaktas länsstyrelserna i Nordsamsamarbetet i ett tidigt skede. Länsstyrelserna inom NordSam ska vid kriser och stora olyckor kunna stödja varandra.

Vid behov av förstärkning från annat NordSam- län ska ersättningsfrågan mellan länen klaras ut. Grundregeln är att det län som bidrar med resurser står för egna personalkostnader såsom arbetstid, medan det län som efterfrågar stöd står för övriga tillkommande kostnader såsom resor, logi m.m.

9. KRISKOMMUNIKATION

Vid en kris är kommunikation en central del i krishanteringen. Länsstyrelsen ska ge korrekt och samordnad information till allmänheten. Länsstyrelsen ska också samordna information med berörda aktörer. Under ordinarie förhållanden är det Länsstyrelsens informationsenhet som ansvarar för informationsarbetet. Vid en kris ingår personal från informationsenheten i krisorganisationens informationsfunktion.

9.1 Länsstyrelsens information

9.1.1 Intern information

Det är viktigt att både under normala förhållanden och vid kris hålla den egna personalen välinformerad. Främsta kanalerna för intern information är Länsstyrelsens intranät samt interna möten.

³⁶ Under övningen Barents Rescue 2011 förstärktes Länsstyrelsens krisstab av samverkanspersoner från Räddningstjänsten, Försvarsmakten och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap.

³⁷ Förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion 54 §

³⁸ I Norrbotten genomförs en utvecklingsprocess med syfte att utveckla formerna för samverkan och samordning vid stora olyckor och kriser i länet. Utvecklingsprocessen är en del av en nationell satsning som länsstyrelserna tillsammans med MSB har tagit initiativ till. Processen kommer att slutföras under våren 2013.

9.1.2 Extern information

Precis som alla andra organisationer ansvarar Länsstyrelsen för att kommunicera med allmänheten inom myndighetens ansvarsområden. I händelse av kris kommer samtliga ordinarie och tillgängliga kanaler att användas för att informera och kommunicera med allmänheten.

Media är den enskilt viktigaste kanalen i händelse av kris och Länsstyrelsen kommer gå ut med information genom direktkontakt med media, pressmeddelanden och presskonferenser. Webb är en annan prioriterad kanal. Sociala medier kommer också att användas för att framför allt kommunicera med medborgare och media och på så sätt även få tillgång till relevant information.

Nedan beskrivs några av de informationskanaler som Länsstyrelsen kan nyttja för att informera både under normala förhållanden och vid kris.

Länsstyrelsens webbplats

På Länsstyrelsens webbplats www.lansstyrelsen.se/norrbotten publiceras information om de aktuella händelserna och vad Länsstyrelsen gör.

Krisinformation.se

Krisinformation.se är en webbplats som förmedlar information från myndigheter och andra ansvariga aktörer om hur de hanterar kriser – före, under och efter. Webbplatsens drivs av Myndigheten för samhällskydd och beredskap (MSB) och målgruppen är främst allmänhet och media.

Viktigt meddelande till allmänheten (VMA)

Den kraftfullaste formen av information till allmänheten är Viktigt Meddelande till Allmänheten (VMA).

VMA sänds som varningsmeddelande eller som informationsmeddelande:

- Varningsmeddelande – sänds genast vid omedelbar risk för skada på liv, hälsa, egendom eller i miljön.
- Informationsmeddelande – sänds skyndsamt för att förebygga eller begränsa skador på liv, hälsa, egendom eller i miljön.

Båda meddelandetyperna bryter radiosändningarna i Sveriges radio och den privata lokalradion, samt sänds hos medverkande TV- företag.

Myndigheter kan också för att delge information sända ut myndighetsmeddelanden.

- Myndighetsmeddelande - Sveriges Radio ska kostnadsfritt sända meddelanden som är av vikt för allmänheten om en myndighet begär det.³⁹

Telefonistorganisationen

Vid en kris kan Länsstyrelsens telefonistorganisation behöva förstärkas med personal för att kunna besvara frågor från allmänhet och media.⁴⁰

³⁹ För mer information om hur man sänder VMA se metodikinstruktionen för krishantering.

⁴⁰ Vid en omfattande händelse kan det dock finnas behov av att upprätta ett callcenter för att kunna besvara frågor. Detta behöver dock ske i samverkan med andra aktörer i länet samt med aktörer på central nivå t.ex. MSB.

113 13

I inledningsskedet av en kris kan Länsstyrelsen nå ut till allmänhet genom att förse SOS Alarms tjänst 113 13 med viktig information.

9.2 Länsstyrelsens informationssamordning

Vid olyckor och kriser är det extra viktigt att allmänheten får bra information. Ett led i det är att informationen från offentliga aktörer är samordnad och tydlig. Länsstyrelsen har ett särskilt ansvar för att samordna information till både allmänhet och media.

Länsstyrelsen har etablerat ett krisinformationsnätverk i Norrbottens län och i det ingår representanter ifrån Regionala rådet samt länets kommuner. I händelse av en större olycka eller kris i Norrbotten kan flera av dessa aktörer behöva samordna såväl krishanteringsinsatser som kommunikation för att hantera krisen så effektivt som möjligt. Det är viktigt att i sammanhanget komma ihåg att Länsstyrelsen aldrig övertar något informationsansvar utan alla berörda aktörer ansvarar för informationen inom sitt eget verksamhetsområde (ansvarsprincipen).⁴¹

Länsstyrelsen ansvarar för att leda arbetet med att samordna de berörda aktörernas information. Länsstyrelsen kallar till och leder informationssamordningsmöten samt arrangerar så långt möjligt de samordningsinsatser som beslutas om som till exempel gemensamma presskonferenser, gemensamt presscenter och gemensamma frågor och svar på krisinformation.se

10. ÅTERGÅNG TILL ORDINARIE ORGANISATION

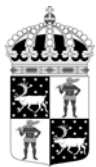
När krisorganisationen inte behövs längre tar ledningen beslut om återgång till ordinarie organisation. Efter avslutad räddningsinsats som föranletts av ett övertagande av räddningstjänst tar också ledningen beslut om frånträdande av ansvar för kommunal räddningstjänst. Blanketter finns som bilagor till planen. Beslut om återgång delges berörda och publiceras i WIS.

Vid behov kan ledningen ta beslut om att genomföra en utvärdering av händelsen för att ta reda på vilka lärdomar som kan tas för att förbättra krisorganisationens rutiner och den fortsatta hanteringen av kriser i länet. Det är funktionen för uppföljning och utvärderingen som ansvarar för att vara sammanhållande av arbetet.

11. ÖVNING OCH UTBILDNINGSPLAN

Länsstyrelsens krisorganisation ska årligen utbildas och övas med syfte att underhålla och förbättra rutinerna kring det interna stabsarbetet vid kris. Enligt 10 § i förordningen (2006:942) om krisberedskap och höjd beredskap ska varje myndighet ansvara för att personalen vid myndigheten får den utbildning och övning som behövs för att den ska kunna lösa sina uppgifter i samband med krissituationer. En planlagd utbildnings- och övningsverksamhet i syfte att uppnå detta mål skall genomföras. Det är Länsstyrelsens enhet för social hållbarhet och samhällsskydd som ansvarar för att anordna utbildningar och övningar.

⁴¹ I Norrbotten genomförs en utvecklingsprocess för att utveckla formerna för informationssamordning i länet. Processen kommer slutföras under våren 2013.

Länsstyrelsen
Norrbotten

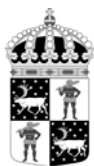
Datum
2013-03-01

Diarienummer
450-11191-12

18
(24)

Målgruppen för Länsstyrelsens övning och utbildningsplan är den personal som ingår i krisorganisationen, medarbetare som tjänstgör som TiB, Länsstyrelsens ledning, deltagande aktörer i Regionala rådet för krisberedskap och skydd mot olyckor samt Länsstyrelsens presumtiva räddningsledare.

Länsstyrelsens övning- och utbildningsplan finns som bilaga till metodikinstruktionen för krishantering. Planen revideras årligen och inkluderas i myndighetens ordinarie verksamhetsplanering.

Länsstyrelsen
Norrbotten

BILAGA 1

Datum
2013-03-01

Diarienummer
450-11191-12

19
(24)

Staben
Chefen social hållbarhet och samhällskydd
Avdelning miljö
Avdelning näringsliv
Avdelning administrativt stöd
Avdelning samhälle

Beslut om övergång till anpassad organisation/räddningstjänstorganisation enligt Plan för krishantering och räddningstjänst

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutar med stöd av förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion och Länsstyrelsens plan för krishantering och räddningstjänst diarienummer..... om övergång till anpassad organisation / räddningstjänstorganisation (stryk det som ej är tillämpligt).

Beslutet gäller från och med den.....klockan.....och till beslut fattas om återgång till ordinarie organisation.

Motivering

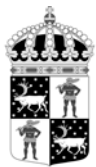
.....
.....

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av.....I den slutliga handläggningen har..... deltagit.

.....

.....

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2013-03-01

Diarienummer
450-11191-12

20
(24)

BILAGA 2

Staben
Chefen social hållbarhet och samhällskydd
Avdelning miljö
Avdelning näringsliv
Avdelning administrativt stöd
Avdelning samhälle

Beslut om återgång till ordinarie organisation

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutar att återgå till ordinarie organisation. Beslutet om övergång till anpassad organisation/räddningstjänstorganisationen diarienummer..... upphör att gälla från och med denklockan.....

Motivering

Länsstyrelsen fattade beslut den..... klockan.... om övergång till anpassad organisation / räddningstjänstorganisation (stryk det som ej är tillämpligt) med stöd av förordning (2007:825) med länsstyrelseinstruktion och Länsstyrelsens plan för krishantering och räddningstjänst.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av..... I den slutliga handläggningen har..... deltagit.

.....

.....

BILAGA 3

Enligt sändlista

Övertagande av ansvar för kommunal räddningstjänst

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutar med stöd av 4 kap. 33§ Förordningen (2003:789) om skydd mot olyckor att överta ansvaret för räddningstjänsten i kommun.

Länsstyrelsen förordnar med stöd av 4 kap. 10§ Lag (2003:778) om skydd mot olyckor som räddningsledare.

För kommun som omfattas av beslutet gäller kommunens beslut om delegation att vara räddningsledare vid räddningsinsats till personal inom räddningstjänsten.

Beslutet gäller från och med den.....klockan.....och till beslut fattas om frånträdan av ansvar för räddningstjänsten.

Motivering

.....
.....
.....
.....

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

Detta beslut har fattats av..... I den slutliga handläggningen har.....deltagit.

.....

.....

Sändlista

Förordnad räddningsledare.....kommun

Räddningschefen i.....kommun

Angränsande kommuner

Norrbottens Regionala råd för krisberedskap och skydd mot olyckor

Försvarsdepartementet

Socialdepartementet

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

BILAGA 4

Enligt sändlista

Frånträdande av ansvar för kommunal räddningstjänst

Beslut

Länsstyrelsen i Norrbottens län beslutar att från den.....klockan.....frånträda ansvaret för räddningstjänsten ikommun. Samtidigt upphör även Länsstyrelsens förordnande av..... som räddningsledare.

Motivering

Länsstyrelsen övertog den.....ansvaret för räddningstjänsten i kommun med stöd av 4 kap. 33§ Förordning (2003:789) om skydd mot olyckor, och förordnande samtidigt.....som Länsstyrelsens räddningsledare.

De som deltagit i Länsstyrelsens beslut

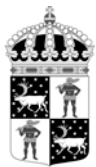
Detta beslut har fattats av.....I den slutliga handläggningen har.....deltagit.

.....

.....

Sändlista

Förordnad räddningsledare.....kommun
Räddningschefen i.....kommun
Angränsande kommuner
Norrbottens Regionala råd för krisberedskap och skydd mot olyckor
Försvarsdepartementet
Socialdepartementet
Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Länsstyrelsen
Norrbotten

Datum
2013-03-01

Diarienummer
450-11191-12

23
(24)

BILAGA 5

LÄNSSTYRELSENS PRESUMATIVA RÄDDNINGSLEDARE

Räddningschef, Piteå räddningstjänst

Räddningschef, Kiruna räddningstjänst

Räddningschef, Bodens räddningstjänst

Räddningschef, Luleå räddningstjänst

Länsstyrelsen
Norrbotten